

3.12 Erhvervs- og boligkvarter i Nordvest

Produktionens København: Det dynamiske byområde i mødet mellem produktion og boliger.

Beskrivelse af kulturmiljøet

Kulturmiljøet omfatter en del af erhvervs- og boligkvarteret omkring Rentemestervej og tilstødende veje.

Begrundelse

Kulturmiljøet er et vidnesbyrd om Københavns hastige vækst under industrialiseringen, og det rummer væsentlige bebyggelsesstrukturer fra to samtidige udviklinger: udflytningen af industri, håndværk og småerhverv fra brokvartererne, samt boligudbygning; først med de såkaldte Utterslev Mark huse og senere med karrébebyggelser. Kulturmiljøets kulturhistoriske værdi ligger særligt i områdets anvendelse til både bolig- og erhvervsformål, de velbevarede bebyggelsesstrukturer og den varierede bygningsmasse og skala, der arkitektonisk gør området sammensat, som et katalog over de sidste 150 års arkitektoniske strømninger indenfor både industri- og boligbyggeri.

Småerhverv og industri

Kulturmiljøet har været erhvervs- og industriområde siden 1934, og det er særligt kendetegnet af småerhverv og håndværksvirksomheder, der er udbygget over tid med tilbygninger og baghuse f.eks. miljøer som den tidligere klaverfabrik på Brofogedvej og værkstedsmiljøet ved Drejervej. Bygningerne fra enkelte større virksomheder er fortsat synlige, særligt Tekno, Dansk Legetøjs Industri, NJ Plast, Thors Kemi- og Dampvaskeri og Mejeriet Enigheden. To store fabrikskomplekser fyldte meget i området i første halvdel af 1900-tallet, men er stort set forsvundet i dag: Metalvarefabrikken Glud og Marstrand kendt for kaffekanden Madam Blå og sæbe- og hudplejekonglomeratet Schous Fabrikker. Eneste tilbageværende kulturhistoriske spor er nogle senere tilføjede lagerbygninger og en metalport.

Utterslev Mark-huse og karrebebyggelser

I 1860-1890 opførtes de såkaldte Utterslev Mark huse som en begyndende forstadsbebyggelse i 1,5-2,5 etager. Husene rummede typisk boliger såvel som håndværk eller butikker. Senere kom karrebyens motiv med etagebyggerier til og satte sit præg på hele kulturmiljøet som følge af områdets indlemmelse i Københavns Kommune i 1901. Karakteristisk er, at de fleste karreer er uafsluttede, hvilket understreger områdets skalaspring og forskelligartede byrum, og giver mange gavlmotiver.

Bærende bevaringsværdier

- Områdets struktur og aflæseligheden af byspredningen i form af industriens udbredelse og boligudbygningen som to sideløbende kulturhistoriske udviklinger.
- Den velbevarede bag- og sidehusstruktur, der særligt knytter an til industrifortællingen.
- Områdets fortsatte anvendelse til boliger og blandet erhverv.
- Den varierede bygningsmasse og skala med spring i højder og volumen; fra de lave Utterslev Mark huse over industriebyggelsers variation, til karrebyens fem etager og større ensretning.
- Den varierede arkitektur med variationer i materialevalg og detaljering som eksempler på de sidste 150 års arkitektoniske strømninger indenfor både industri- og boligbyggeri.
- Bygninger fra tidligere toneangivende virksomheder: Glud og Marstrand (Frederiksborgvej 20, 28 m.fl.), Dampvaskeriet Thor (Teklavej 2/Thoravej 5), Tekno (Rentemestervej 45), Mejeriet Enigheden (Lygten 39 mfl.) og NJ Plast (Rentemestervej 14).
- Enkeltstående kulturhistoriske spor, fra særligt tidligere industribygninger og værksteder såsom hejseværk (f.eks. Brofogedvej 10), kraner, porte (f.eks. Rentemestervej 26), skorstene, udvendige trapper, originale skilte og godsramper.

Sårbarhed

Kulturmiljøet er sårbart overfor omfattende nedrivning af den karaktergivende bebyggelse, samt opførelse af byggeri, der ikke understøtter områdets sammensatte karakter. Kulturmiljøets bygninger er sårbare overfor ændringer, herunder om- og tilbygninger, uden hensyntagen til det oprindelige arkitektoniske udtryk.

Udviklingsmuligheder

Kulturmiljøet er tæt bebygget og der er begrænsede udviklingsmuligheder. Om- og tilbygning, omdannelse og opførelse af ny bebyggelse kan i begrænset omfang ske under hensyntagen til områdets sammensatte karakter.

Nuværende sikring

- Rentemestervej 14 er fredet.
- Enkelte bygninger er udpeget som bevaringsværdige i kommuneplanen.
- Dele af kulturmiljøet er omfattet af lokalplaner, der udpeger bevaringsværdige bygninger.

Lignende eksempler

Kulturmiljø 3.10 Industriområde ved Amagerbanen

